

NAGYVÁRAD

Főszerkesztő: HEGEDŰS NÁNDOR

Felelős szerkesztő: MARÓT SÁNDOR

Beszéd a Kereskedelmi Csarnokban a kamarai választásokról

A Kereskedelmi Csarnok tegnap este asztmányi ülést tartott. Az volt a kérdés: csináljon-e paktumot a kereskedő-társadalom a román társadalommal, vagy sem? A kérdéses román körök nyomtatékosan azt kívánják, hogy huszan románok, huszan kisebbségi legyenek választott tagok a nagyvargai kamarai tanácsban. A törvény ezt ad a kormányának arra, hogy ahol nemzeti érdekből szükségesnek látja, a kamarai tanács tagok felét kinevezheti. Ha tehát a kereskedő-világ nem bírja, úgy a megválasztandó kamarát feladhatják s az új választáson már csak 20 tag lehet választani, a másik huszat kinevezik. Van ezenkívül a kamarának kilencz szja hivatalból is.

Ennél a tárgynál több felszólalás hangzott el. Az egyik beszédet, amely a helyzetet a maga valóságában adta elő, az alábbiakban közöljük:

— A kamarai választásokból is politikus lett. Nem a kereskedők tették azt, hanem a politizmusnak az a sajnálatos túltengése, amely nálunk minden társadalmi és gazdasági megmozdulásba nemzeti, hatalmi és értelmiségi kever bele.

— Nem lehet szó a kamara megalakításánál szabad választásról, mert hiszen a társadalom szabadnak lennie, hanem a magunk beléből csak husz tagot választhatunk, a másik husz tag névsorát azonban barátságos, szelíd presszióval tessük elénk és annak fogadását nemcsak a lojalitás kérdésévé válnak, de a törvény erejénél fogva még reánk is oktrojálhatnák.

— Hangok hallatszottak ezzel szemben, hogy a kereskedő-társadalom nem lehet hatalmi szempontok játékszere és nem lehet a kisebbség kivánni, hogy a kereskedő- és iparosvilág legjobbjait hagyja ki a kamarából, csak hogy a paritásos választást lehetővé tegye. Azt is hallottuk, hogy minden paktumcsinálás árulás és a hatalom minden kívánsága dacára saját önálló listánkkal vo-
lunk a kamara.

— En uraim, teljesen osztom azoknak a féltését, akik a paktumot ellenzik és a paritásos lista elfogadását a kereskedőkre nézve a drótonrágatással tartják egyértékűnek. Tiltakozom is az ellen a felfogás ellen, hogy a mi lojalitásunkat, becsületünket, állampolgári mivoltunkat attól tegyék függővé, hogy mi a magunk szabad választói jogunk gyakorlásában fogadunk-e el direktívákat, vagy sem és hogy bizonyos urakra szavazunk-e, vagy sem? Mégis azt merem mondani, hogy harcba a kereskedő-
osztály hivatalosan ne ereszkedjék. Ugyes beugrta társa füleit viasszal, hogy ne hallják a szírének zenéjét, amely vészit hoz rájuk. Mi is a szabad választási jog gyakorlásának csábító hangjai elől el kell zárjuk a füleinket, mert hív ugyan bennünket, de nem kecsket gyönyörrel, ha csakugyan utána megyünk.

A kereskedőosztály sokkal keservesebb egzisztenciális küzdelmet vív, semmint megengedhetné magának azt a luxust, hogy a

kamarai tagság körül esetleg retorziókat hívjon ki maga ellen.

— Az illetékes körök helyben feltélenül súlyt helyeznek arra, hogy husz román tag szerepeljen a listán. Még olyan szakmákból is román tagokat követelnek, amelyekben román nemzetiségi kereskedő, vagy iparos talán egy, vagy kettő van az egész kamarai kerületben. Megállapíthatom, hogy ezzel szemben az a jelző, hogy nekünk ezzel a követeléssel szemben önálló harcot kell felvennünk; nem egyből meggonddalattal frázisnál, vagy üzleti demagógiánál. Mert végülük gyakorlatilag a kérdést. A törvény szerint minden szakmacsoport külön jelöl tagokat a kamarába a saját kebeléből. Így például a pénz- és biztosítási ágazat négy helyet kap. A felsőbb körök azt kívánják, hogy ebből a négy úrból három román legyen, egy pedig magyar. Ehez a kívánsághoz erősen ragaszkodnak, viszont más ágazatnál 1 román és 3 magyar lehet. De most már maradjunk csak ennél a szakmánál. Vajon akad-e pénzintézeti, vagy biztosítási vezérigazgató, aki szembeszáll ezzel az óhajjal, önmagát külön listán jelölteti és ezzel meghiusítja a szóbanforgó román urak megválasztását? Kétkedem, hogy bármely bankigazgató ennek az eljárásnak odiumos konzekvenciáját magára vennie. De vegyünk egy kereskedőt. A ruházati kereskedőosztályból egynek románnak kell lenni, egy vagy kettő lehet kisebbségi. Akad-e kereskedő, aki ellenszegül ennek az óhajnak olyanformában, hogy nem vesz részt a paktumban, hanem egyszerű elhatározással önálló kisebbségi listán jelölteti magát? Nem hiszem. Senki nem fenyegeti nyíltan megtorlással, de azért megeshetik vele véltelenül, hogy adójának kivételekor különösebb figyelembe részesítik és árdragítási rendőri razziaikon éppen nála találnak valamely súlyos törvénysértést. Hiába mondanak ki tehát mi, hogy nem paktálunk, mert az abszolút intenzíven megnyilvánult felsőbb óhajjal szemben senki se vállalja magára, hogy dacoljon a hatalommal és egy kamarai tagság kedvéért a saját nevét kedvezőtlen színben exponálja; ennél fogva paktummentes önálló jelölt-listát nem is tudnánk összeállítani. Van erkölcsi bátorságom, hogy ezt kimondjam, van bátorságom annak megállapítására, hogy aki az adott reális helyzettel szemben a kereskedőket karukodásra hecceli, aki a hatalom intenciói előtt való meghajlásukat, a politizmus elől való békés kitérésüket árulásnak mondja, az a kereskedő körovására önző demagógiát űz, mert olyan helyzetért bélyegzi meg őket, amelynek következtében ők nem vétkesek. A kereskedőosztály nem arra való, hogy olyan érdekből, amely számára nem is életbevágó, hősöket és martírokat termeljen ki, pláne, mikor ezek a hősök és martírok a legnagyobb biztatásra sem fognak jelentkezni. Ha azonban jelentkeznek, ha tévedtem, akkor ezt reájuk fogok szavazni, mert az ilyen bátor emberek a kamarában is elszántan fog-

ják az érdekeinket megvédeni. Én azonban féjdaom, nem hiszem, hogy szerencsém lesz hozzájuk. A közösségi választásokon érdemes is, kell is harcolnunk nemes eltökéltséggel, ha az az ajánlat, amit román részről elénk hoznak, elgondolhatatlan, a lakosság elcsúszási arányának meg nem felel, de a kamarai pozíciókért kockázatot nem fog vállalni senki.

— En tehát uraim azt mondtam, hogy nem javasolom, hogy a Kereskedelmi Csarnok a paktum ellen foglaljon állást. Ez azonban nem jelenti azt, hogy viszont a paktum megkötését proponálnám. Sem általában, sem speciálisan abban a formában nem, ahogy azt elénk terjesztették. Mert van egy harmadik expedien is és ez: a passzivitás. A kereskedőosztály azt mondhatja, mi nem akarunk a felsőbb intenciókkal szembehelyezkedni, az illoyalitás látszatába esni, mi nem akarunk érdemes román urak jelölésével szemben állást foglalni. Tehát a paktumot nem ellenezzük. Viszont nem akarunk olyan kamarát sem megválasztani, amelyből a nagyvárad kereskedelem és ipar legkiválóbb szakértőit ki akaradnak, csupán azért, mert a népkisebbséghez tartoznak, ahol a szaktudást és szakértelmet a politikai érdeknek helyettesítik, ahol a kisebbségi kereskedelem és ipar hathatós súlyát nem tudjuk biztosítani. Tehát nem is paktálhatunk. Ödummal járna az első eshetőség is az államhatalom részéről, odiummal járna a másik eshetőség is az egész kamarai kerület közzgazdasági társadalma részéről is. Nekünk tehát egyetlen kellemes megoldásunk van: a passzivitás, a félreállítás, a bele nem avatkozás.

— Hiszen ugy-e bár, hogy őszinték legyünk, elvégre ez a kamara nem olyan fontos nekünk. Mi jó származhatik belőle? Olcsó hitelt szerez? Enyhíti a vámtételeket? Könnyít az adóterheinken? Egyiket sem remélhetjük tőle. Hát akkor miért zúdítsunk magunkra kalamitásokat? Alakítsák meg a kamarát a legjobb belátás szerint a mi közreműködésünk nélkül és mi az új kamara előtt meg fogunk hajolni és egy szót se szólunk ellene. Törvényes kamarának fogjuk tartani, de ha hibát csinál, legalább nem kopogtat lelkismeretünk, a mementó: ti választottátok.

— A Kereskedelmi Csarnok, mint emi-
nens kereskedőtestület azonban így fog a passzivitás gondolatára felszisszeni: haj, tölünk azonban a passzivitást is rossz néven vennék. Ha a Csarnok hivatalosan passzív marad, akkor az a vád érne, hogy szabotál egy államilag szervezett közzgazdasági intézményt és államellenes érzelme-
ket árul el, amikor megtagadja segítő közreműködését ahoz, hogy husz román tagot juttassanak be szabályszerű választás útján a kamarába. Azután az is megeshetik, hogy ha a Csarnok nem küld jelöltet a paritásos listára, majd találnak megalkuvó kisebbségi kereskedőket és iparosokat, akik akár stréberségből, akár opportunitásból, akár szervilizmusból, mégis odaadják a nevüket a paritásos listához és akkor még a rendelkezésünkre álló husz helyre se jutnak be azok a kisebbségi tényezők, akiknek mégis hasznát vehetjük.

— Itt uraim tehát az összes körülmények

mérlegelése, az ugrató és üzleti célokat szolgáló frázisok hidegvérű ellegyintése és a méntsük, ami menthető jelszó követése mellett a teendő az lehet, hogy igyekezzünk békés tárgyalások útján megérteni az illetékesekkel, hogy az a paritásos beosztás, amely (a kilenc kinevezett román tagon felül) husz román, husz kisebbségit akar felvenni, nem méltányos és nem racionalis, közgazdasági szempontból nem indokolt és a kereskedőosztályt a legnehezebb probléma elé állítja. A valódi arányoknak az is megfelelné, ha a román urak közül annyian jutnának be a mi voksainkkal a kamarába, ahányan ott valóban alkotó, lukratív munkát tudnak kifejtetni. Miért elhelyezni a kamarában urakat, akiknek produktív tevékenységére — nem a jóindulatuk, hanem a szaktudásuk híján — nem lehet számítani, elhelyezni csak azért, mert románok. Hiszen nem akarjuk mi kisebbségiek felforgatni a kamarát. Nem akarunk mi politizálni. Szakembereket akarunk és ezek a szakemberek a mi körünkben számosan vannak, tehát a több hely őket illeti meg. Elégedjünk meg, — ha már számokról van szó — tíz román választott taggal és az ekként összeállított kamarát majd csak akkor oszlassák fel, ha ténykedése az államra valóban káros lenne, amit azonban soha nem fognak tapasztalni.

— Mi ezt kérjük csupán. Minél belátásos, minél méltányos megoldást. De kijelentjük, hogyha nem akceptálják, ha a husz-husz arányú beosztáshoz ragaszkodnak, mi a Kereskedelmi Csarnok hivatalosan akkor is megnevezzük a jelöltjeinket úgy, ahogy nekünk kereken előírják. A Csarnok nem tehet egyebet, a Csarnok nem reválthat. De felhívjuk a felsőbb körök figyelmét arra, hogy vajon a választás napján a tizezret számláló kereskedő- és iparostömegek nem fogják-e passzivitásukkal demonstrálni, hogy ez a lista nem az ő akarataukkal jött létre. Ezt a Csarnok már nem garantálhatja. A lista bejöhét, de a huszezer szavazó szankciója nélkül. És képviselői, vagy szenatori mandátumot el lehet fogadni szavazás nélkül is, de itt helyben vajon miként működhet egy társadalmi jellegű szakmai szervezet, amely mögött nem áll a tömegek szolidaritása? És ha a román tagok el is fogadják ezt a megbízatást, vajon elviselhetik-e a Csarnok jelöltjeit azt a dezavót, amit a kereskedő- és iparososztály passzivitása jelent a számukra.

— De azt sem garantálhatja a Csarnok, hogyha mégis akad egy önálló kisebbségi lista minden szakmára, akkor a szavazók

nem fognak-e csak azért is, daczból — passzivitás helyett — erre a listára tömegesen leszavazni és lehetetlenné tenni, hogy a paritásos lista révén a hivatalosan kijelölt husz román úr bejöhessen a kamarába. A kereskedőosztály már foglalkozásánál, ösztönös érdekeinél is — mondjuk meg becsületet egyenességgel — faji és felekezeti eloszlásánál fogva is alkalmazkodóbb, engedékenyebb és a hatalom intenciói iránt fogékonyabb. De a széles iparosrétegek már kárán gondolkodásuk és egy közmegegyezést keltő megegyezés hiányában esetleg ők összeállítanak a saját szakcsoportjaikból egy önálló jelölt-listát — természetesen nem hivatalosan, nem ipartestületileg — és azt diadalra is viszik. Akkor azután ugyanis megbukott ez az egyenlőtlen paritás.

— Kérem a Csarnok vezetését, értesse meg okosan és szép szóval ezt a helyzetet és én remélem, hogy nem jár eredmény nélkül.

Külföld

Magyarországi politikai események

Beniczky Ödönt három évi fogházra ítélték

Az ítélet részletes indokolása

Budapest, szeptember 3. Beniczky Ödön kormányzósértési pörében delután hirdette ki a bíróság teljes három órai tanácskozás után az ítéletet. Tőrek tanácselnök közlés céljából a sajtóval a következőkben ismertette az ítéletet.

A törvényszék Beniczky Ödönt bünsónak mondotta ki kormányzósértés vétségében és a hivatalos titok elárulásának vétségében, mint szerzői, mert az Az Újság március 31-én megjelent számában közzétett cikkében a kormányzó ellen sértést követett el és mert a cikk tartalma belügyminiszeri minőségében tudomására jutott titkokat az állam ártalmára közzétett. Ezért a bíróság Beniczky Ödönt

három évi fogházbüntetésre, továbbá 15 millió korona pénzbüntetésre ítélte el, valamint három évi hivatalvesztésre és politikai jogainak gyakorlásától ugyancsak három esztendőre felkötöztette.

A szabadságvesztés-büntetésből két hónapot kitöltőnek vettek és a pénzbüntetést behajtatlanság esetén 150 napi fogházra változtatják át. Az ítélet indokolásának főbb pontjai a következők: Nem vitás, hogy az inkriminált cikket Beniczky Ödön írta és tette közzé.

Beniczky megtagadta a vallomástételt

A váddal szemben Beniczky a főtárgyaláson megtagadta a vallomástételt. Kétségtelen, hogy az inkriminált közleményben számos olyan kitétel van, amely a kormányzósértés megvalósításához szükséges tiszteletlenség fogalmát nem-

csak bőségesen kimeríti, hanem azt meg is adja. A vádolt a vizsgálat során tett és a tárgyaláson felolvasott vallomása szerint a védekezett, hogy a cikk tulajdonképpen a vallomás, amelynek megtevésére a hivatali titoktartás alól felmentést kapott. Ennek a védekezésnek jelentősége nincs, mert merőben zömöbs, hogy a közzétett cikkszerűtlen vádmás-e.

Az a kifogás, hogy a cikkben foglalt Horthy Miklós fővezérre és nem a kormányzóra vonatkoznak, szintén nem állhat meg a lényeg itt az, hogy a cikkben Horthy Miklós kormányzót illetően foglalt sértések az ő kormányzóságának ideje alatt követettek el. A vel szemben nincs jelentősége annak, hogy a Horthy Miklós kormányzó, vagy egyéb más sértése, vagy magatartására vonatkoznak-e.

A hivatali titok elárulásának vétségénél emelt váddal szemben azt hozza fel a vádolt, hogy a hivatali titoktartás kötelezettség alól felmentést nyervén, ezt a bűncselekményt el sem követthette. Ez a védekezés nem volt fogadható, mert Beniczky csupán a katonai titok elárulásánál teendő tanuallomásra kapta az arra illetékes hatóságoktól felmentést, de arra, hogy a hivatalos úton tudomására jutott adatokat hirtelpillan közölje.

Hivatkozás történt arra is, hogy Beniczky Ödön tulajdonképpen nem hivatali titkokat közzé, mert a kormány állítólag ezeket az adatokat már rendelkezésre bocsátotta a sajtóval, valamint a nemzetgyűlésnek. Ezzel szemben az, hogy Beniczky Ödön maga is abból a ből tagadta meg a vallomástételt, mert minami lényegesen a Somogyi-Bacsó-ügyről az mind belügyminiszeri minőségében hivatalosan jutottak tudomására.

A büntetés kiszabásánál a bíróság Beniczky Ödön javára enyhítő körülményt nem észlelt. Annak az egyetlen körülménynek, amely a vádolt javára lenne mérlegelhető, tudniillik a politikai gyűlölködésnek és elfogultságnak az enyhítő erejét megszünteti az a tény, hogy a vádolt a terhére rótt cselekményt hosszabb időt előre elkészítve kiszámított tervszerűséggel követte el. Tehát nem az indulat hevében cselekedett. Ellenben súlyosbító körülménynek tekintette a törvényszék a vádolt terhére a cikkben hivatkozott kormányzósértések nagy halmazát és szélső példátlan súlyos és durva voltát. Súlyosbító vette a törvényszék a vádolt cselekményének a tényálladékhöz tartozó szándékosságát és való célzatosságát. Ugyanis a törvényszék látta, hogy a vádolt csak azért nyújtotta be céljának megfelelően előre elkészített íratát katonai ügyességhez, hogy azt, mint a hivatali titoktartás alól való felmentéssel védőnek tekinthető tanuallomással publikálhassa és ezzel maga és társai politikai célját előmozdíthassa. Ez a cél pedig a vádbeli cikk hangjából, tendenciájából és egész tartalmából kitűnően nyilvánvalóan az volt, hogy az állam fejének, Magyarország kormányzójának a tekintélyét aláásson és lerombolja.

Beniczkyt letartóztatták és fogházba szállították

A kihirdetett ítéletet Sztrache Gusztáv kir. főügyész megnyúgvással tudomásul vette, a vádolt és védője pedig felebezést jelentett be a bünsőség megállapítása és ezenfelül a büntetés súlyossága miatt. E jogorvoslatuk bejelentése után a főügyész indítványt terjesztett a Beniczky Ödön vizsgálati fogságba való helyezése iránt. A törvényszék a védő ellenzése dacára helyt adott az ügyész indítványának és

elrendelte Beniczky Ödön vizsgálati fogságba való helyezését, a kihirdetett ítélet súlyosságára való tekintettel.

A letartóztatást elrendelő végzés ellen a vádolt és védője felhívomást jelentettek be.

Budapest, szeptember 3. Ma reggel órák kezdte meg a büntetőtörvényszék Tőrek-tanácsa Beniczky Ödön és Körör Tamás tiltott közlés vétségére vonatkozó bünyűgyen tárgyalását.

* Az érmihályfalvai reformátusok új hangja. Amióta a régi harangokat az emberek bebetegnek hirdete se helyett pusztításra, romlásra használták fel. Sok évi pénzadományok kellett összekuporítani, hogy ismét harangot vásároljanak. Ezt most meg is valósították, mivel már utnak indítottak Németországból Thuringből egy 11 mázsás harangot. Felszentelés szept. 20-án a ref. intelligencia fölleptével „Szent nap”, Zilahy Lajos színművének előadásával és nagy bankettel lesz megünnepeelve. g. m.

GLÓRIA SWANSON

játssa a főszerepet az

Amerikai lányok

című 6 felvonásos Dorian filmben. Látható ma pénteken utoljára a Dorian Terrasseon 9 órákor, a Dorian filmszínházban 6 órákor.

Ön: Egy szent bűne Ön:

Elállítják a tűzrendészetet az egész megyében

A háború után az egész vármegyében elhanyagolták a tűzrendészetet. Az önkéntes tűzoltóságot feloszlatták, a gyakorlatozások megálltak és a szerelvények, szivattyúk tönkrementek, használatatlanná váltak. Még dr. Podici Miklós prefektus kívánt gondoskodni a városok tűzbiztonságáról olyan értelemben, hogy az önkéntes tűzoltóság újraszervezésével a tűzoltószerek rendbeszerzésével és a tartásával védekezni tudjanak a pusztító elem ellen s egyik község a másiknak segítségére sietessen. A szervezés munkálataival Politzer Viktor belényesi tűzoltóparancsnokot bízta meg, aki kiváló szakember ezen a téren és eddigi munkásságát a helyi magas kitüntetéssel honorálta.

Politzer Viktort mint tűzrendészeti főfeladatot megerősítette állásában dr. Regmann Miklós prefektus is és a főfelügyelő már megkezdte a szervezést a közigazgatási hatóságok támogatása mellett. Először Tenkén, azután pedig néhány nap előtt Nagyszalontán kezdte meg az önkéntes tűzoltóság felállításának munkálatait. A prefektus rendelete értelmében a legkisebb fauban is fel kell állítani tűzrendészetet és Politzer faluról-falura járva teszi ezt a munkát, egyuttal a gyárakat is felvizsgálja tűzbiztonsági szempontból és megindul a védelemről s a gyárvezetőségei szakszerű tanácsokkal látja el.

Politzer főfelügyelőnek az a terve, hogy gyárvároson lehetőleg minden városnegyeden tűzvédelmi állítson fel, ahol a hivatásos tűzoltók teljesítik az őrszolgálatot az önkéntes tűzoltóság kiegészítésével. Első sorban a várad-telec őrszobát állítja fel, lévén ez a város s a legjobban kitéve a tüzeseteknek és a gyárak miatt a legvesélyesebb tűzrendészeti szempontból.

A megye összes községeiben s városaiban vaszra mindenütt fel lesz állítva teljes felkészüléssel az önkéntes tűzoltóság a legideálisabb beszerkezett belényesi őrség mintájára.

Illatos a város

Ha megállsz véletlenül a csatorna felett, szorul a lélegzeted. Nehéz szag hatol fel a földalatti városból, amely a romboló láthatatlan férgek milliárdjait ereszti szét az utcákon.

Ha sétálsz a ligetben s keresed a fák alatt friss levegőt, a vízen át gyilkos szag rohan fel, amelyből a rothadás, az emulálás köszönt rád. Kis árkokban szivárog az utcára a borzalmas lé, amelyből az utat és hideglelés jött pokoli táncát körülötte. Sietsz, hogy elhagyj ezt a megátort helyet, mely kívül helyez a kulturált vidékeken s szedbe juttatja a lápok és mocsarakat.

Mi történik a föld alatt s az udvarokon gyárváros, meg kellene nézni a hatóságnak. A csatornák gyanúsak arra, hogy nem takarítják s az udvarokból kiszivárogó lé, a trágya-ordó szekerek büze azt sejteti, hogy az udvarokban sincs rendben a tisztaság.

A város kezd balkánizálni, soha ilyen egészségtelen nem volt, mint most. A szivó szellő messzire kivi a város új illatát a nezőkre, nyomasztó lehetét kiömleszt a parkokba s a szőlődombok közé. Szédületes az elhanyagolt, a tisztasággal való nemtörődés, a szemét mindenfelé. Köztisztasági razzia elképzel az utcákon, különösen a mellékutcákon s ha kell kirívó eset, ott van a Cogalniceanu (Várdy Zsigmond)-utca, ahol felbomlott az aszfalt, a csatorna nincs kész, az udvarokból kiömlik minden az utcára s ott is rothad, a szemét buckákban hever az uton, azt hiszi az ember, hogy Sztambulban van. Vagy a Velence-part borzalmas illatu eleje, ahol ezek járnak az illatos tócsában.

Es mindenütt a városban.

Vas- és rézbutori

sodrony ágy-betétet gyárt:

MADAS

Strada Tudor Vladimirescu (Magyar-utca) 18. szám.

Leitner Márton R.-T.-nál delaine, batistok, pouplinok, zefirek mélyen leszállytva.

Mi igaz a Magyar Párt és a Nemzeti Párt közötti paktumtárgyalásról

Sándor József tárgyalása Maniuval

Politikai körökben élénk feltűnést keltett és sok pertraktálásra adott okot az a hír, hogy a Magyar Párt és a Nemzeti Párt között paktumra irányuló tárgyalások indultak meg. A »Dimineata« közölte ezt elsőnek, majd eljutott az erdélyi sajtóhoz, az egy napos szenzációt azonban alaposan lehűtök azok az illetékes helyről érkező cáfolatok, melyek szerint a Magyar Párt és a román Nemzeti Párt között kifejezett tárgyalások egyáltalán nem voltak.

Mindazonáltal ez a hírforrás valamely alapra támaszkodik és ha — az illetékesek szerint — paktum nem is jött létre, bizonyos az, hogy Sándor József magyar képviselő tárgyalásokat folytatott Maniu Gyulával, a Nemzeti Párt elnökével. Sándor József legutóbbi székelyföldi útja alkalmával véletlenül összerúgult a vasúti kocsiában Maniu Gyulával és a közbejövő politikai események megbeszélése kapcsán egy olyan alternatíva jegecsedett ki a két politikus eszmecseréjében, amely alapul szolgálhatna a két párt szorosabb együttműködésének. Maniu Gyula ezuttal is leszögezte azt, hogy a Nemzeti Párt sohasem fog a paktumozások álláspontjára helyezkedni. Mégis megtalálták azonban azt a formulát, amely módot nyújt a közeli választások alkalmával az együttműködésre és amely a jövőre nézve is biztos bázist nyújt a Nemzeti Párt és a Magyar Párt közötti viszony sérelmi felületének kiküszöbölésére. Később Sándor József módot talált arra is, hogy betekintést nyerjen a Nemzeti Párt programjában ama pontjaiba, amelyek nyilvánosságra eddig még nem kerültek, amelyek azonban a kisebbségi kérdésnek a körülményekhez mért kielégítő rendezését tartalmazzák.

Ennyi történt tehát. Nincs szó paktumról, nincs szó mástermészetű politikai egyezményről sem, csupán szóbeli megállapodás-feléről, amelynek érvényessége attól függ, hogy gyakorlati téren mit tud nyújtani az egyik párt a másiknak.

Kolozsvári tudósítónktól: A Magyar Párt elnöksége ma a következő cáfolatot adta ki:

1. A Magyar Párt és a Nemzeti Párt között semmiféle megegyezés nem jött létre, illetékes személyek hivatalos megbeszéléseit e tárgyban nem folytatták. Ha a magánszemélyek között voltak is megbeszélések, ezek teljesen magánjellegűek lehettek és legfeljebb ad referendum jelleggel bírhatnak, amelyek utólag az elnöki tanács elé terjesztendők. Ennek a határozattól függ, hogy ezek a magánbeszélések utólag hivatalos színezetet nyerhetnek-e, vagy sem. Tény azonban az, hogy a pártvezetőség tudomása szerint eddig ilyen magánbeszélések nem folytak, ilyeneket be nem jelentettek és az egyes organumoknak érvevontakozó közleményei fantasztikus kóhollandiák.

2. Szó sem igaz abból, hogy az elnöki tanács a pártvezetőséget megrótt a mezőgazdasági kamarai választások alkalmával elfoglalt taktikai álláspontja miatt. Ellenkezőleg, az igazság az, hogy a követendő taktikát az elnöki tanács az előző ülésen határozta meg, a pártvezetőség ezt végrehajtotta és az erről szóló jelentést az elnöki tanács megnyugvással vette tudomásul.

3. Teljesen légből kapott az a hír is, hogy a csucsi paktum felbontásáról szó volna. Ilyen irányú lépések sem a Magyar Párt, sem az Averescu-párt részéről nem történtek.

Egy magyar alezredes szenzációs öngyilkossága Budapesten

Felesége bundalopásán kettőtört karrierje adata kezébe a revolvert

Megdöbbenő és a magyar fővárosban nagy szenzációt keltett öngyilkosság történt. Szerdán este nyolc órakor történtek a lakásán Millesz István nyugalmazott magyar alezredes holttestének. Csakhamar kiderült, hogy az általános ismert és becsült katonatiszt öngyilkosságot követett el és szívébe röpítette a halált hozó golyót. Millesz alezredes családi bajok miatt volt kénytelen nemrégiben rangjáról lemondani és nyugdíjba vonulni. Azóta anyagi gondokkal küzdött s legutóbb az volt a számdéka, hogy mint asztalos, egy gyárban vállalt munkát. Úgy látszik azonban, nem tudott megfelelően elhelyezkedni és feleségével, valamint két leányával a legnagyobb nélkülözések között élt, míg most öngyilkos lett.

Annak idején sokat tárgyalták a lapok Millesz István feleségének bűnügyét. Az ezredesnéről ugyanis kiderült, hogy egy este egyen bundákat lopott. Vitéz Millesz alezredes feleségével együtt másfél estendővel ezelőtt meg volt hiva egy magasrangú katonatiszt estélyére, amelyen nagy és magasrangú társaság vett részt. Távozáskor kinos meglepetést keltett, hogy a ruhafőből a legtöbb hölgynek a bundája eltűnt. Kihallgatták a személyzetet, de eredménytelenül, végre is a nyomozás a legnagyobb diszkrecióval olyan irányban indult, hogy az alezredes felesége nagyon idegesen viselkedett az estélyen és több alkalommal ment át a ruhafőre alaktott szobá. Végre is kiderült,

hogy a drága bundákat az ezredesné lopta el nővére segítségével, akinek a ruhadarabokat az ablakon át ledobta, majd a szűcsnél értékesítette azokat.

Az ezredesné akkor letartóztatták, a kinos szenzációt keltett ügyben megtartották a tárgyalást, amelyen az asszony furcsán védekezett s többek között azt hozta fel, hogy férje valamikor a műegyetemi szülői parancsnoka volt és olyan dolgokat cselekedett, melyeket a zsidó vallású műegyetemi hallgatók nem találtak magukra nézve kellemesnek és — ugymond — később a zsidók eme nehezítelésnek lett ő az áldozata. — egészen furcsa és fantasztikus vallomását még azzal a mesével toldotta meg, hogy három fiatalember egy alkalommal megtámadta és hipnotizálták őt. Megparancsolták, hogy a legközelebbi estélyen, ahová még lesz híva, lopton. A furcsa védekezés ellenőrzésére megindultak a szükséges perrendszéri lépések, ezek azonban nem jártak az asszonyra kedvező eredménnyel és az elsőfokú bíróság lopásért kisebb szabadságvesztésre ítélte a megtevédi ur-asszonyt, a másodfokú tárgyaláson azonban az orvoszakértők kijelentették, hogy az ezredesné kleptomániában szenved és ezért fel is mentették. Később az ezredesné ideggyógyászati osztályra került, Millesz alezredes lemondott és az energikus, nagy karrier előtt álló katonai teljesen megrokkant és családját csekély nyugdíjából nem volt képes eltartani. Egy tizen-

Atlantic- és Apolló mozgók

6 1/4 és 9 1/4 órákor

6 1/4 és 9 1/4 órákor

Sláger!

Ma, pénteken utoljára

Sláger!

Dicsőség útja

Hatalmas társadalmi dráma 10 fejezetben.

A főszerepekben: **Lil Dragover** és **Hans Mierendorff**

Az Atlantic nyári mozgó 9 1/4 órás előadásán fellép **Percel Sári** európai hírességű táncművésznő.

Jön: **Zigotó** a legkitűnőbb 6 felvonású burleszkjében.

nyolc éves leánya van, aki most érettségizett, másik leánya hét esztendő.

Az elmúlt hetekben családját falura küldte nyaralni, e hónap első napján pedig az alezredes fölment lakására és azóta nem látták. Egyik rokona, Valtér Béla tábornok nyitatta fel szerdán este az ezredes lakását és ott találták leányainak szobáiban, hét éves kis leányának leher ágában holtan Millesz alezredést. Mellén a szíve táján ott piroslott a revolver golyó nyoma az ágy mellett pedig ott fektült egy katonai pisztoly. Több levelet hagyott hátra, egyet Valtér Béla tábornoknak, melyben kéri rokonát, hogy halála után gondoljon családjára, másik levelét Görgey Sándor kuriai bíróknak írta, melyben közli, hogy családi és anyagi természetű dolgok miatt szíven lövi magát. A levelek szeptember 1-ől vannak keltező, megállapítást nyert, hogy Millesz alezredes szeptember 1-én délután 6 óra tájban követhette el az öngyilkosságot.

Hat hét alatt kétszer rabolták ki egy cipőüzemet

A Ferdinand király-uton, a 26. szám alatt van egy cipőüzem, amelynek tulajdonosa tegnap felkereste a «Nagyvárad» szerkesztőségét és elmondta, hogy hat hét alatt kétszer fosztották ki az üzemet s elvittek 200.000 lej értékű anyagot. Az olaszii rendőrkülönítmény vezetője: Wolf Gyula személyesen ment ki, mert érdekelte a tulajdonos rettenetes helyzete. Végigvizsgálta a házat, de semmit se talált, ami gyanus lett volna. A tulajdonos azt hiszi, hogy bosszu műve az egész s tönkretakarják tenni teljesen. A legutóbbi betörésnél a tettes az utcára nyíló vasrácsot szedte ki, az ablakot betörte s így emelte ki az egész anyagot, amelyet aznap vásárolt. A tulajdonos kétségbe van esve s arra kéri a rendőrhatalóságot, hogy utasítsa a rendőrt: ne arra járjon éjjel, amerre a lámpa ég, hanem ott, ahol a sötétben maradt üzemek körül a betörők ólálkodnak.

Nyomatékosan felhívjuk erre az esetre a rendőrprefektus figyelmét. A közbiztonsági szolgálat hiányain segíteni kell, mert az ütbetetlen, hogy a város legfogalmasabb utvonala, ahol a villanyfény minden zugot bevilágít, kirabolhassanak kétszer egymásután egy üzletet anélkül, hogy a tettesnek nyoma volna.

Palota épül a Sztaroveszky-park helyén

A Weiszlovits-sírköraktár ügye

Tegnap a városi tanács határozatot hozott, amellyel sikerülni fog a Weiszlovits-sírköraktár régén vajdó ügyének végleges rendezése. Weiszlovits Lajos kérvényben fordult a tanácshoz, amelyben bejelent, hogy hajlandó a telek utcará eső részét annak közepé táján elkeríteni. A telekről — amelyről a sírköfaragóműhelyt már régén elhelyezték — elszállítja az összes nyers kőveket és csupán a modell-sírköveket állítja fel, amelyeket az üzletébe jövő rendelőknek feltétlenül be kell mutatni. A kerítést azonban úgy helyezik el, hogy ezek a sírkövek az utcára nem látszanak ki. Weiszlovits Lajos ajánlatát a tanács elfogadhatónak tartotta és így remélhető, hogy végre sikerült megoldani ezt a kérdést.

Ugyancsak a városi tanácsnak referálta Köszeghy József főmérnök az államépítészeti hivatal beadványát, amelyben arra kérték a városi, hogy engedje át a Sztaroveszky-park azt a részét, amely a hivatal telke előtt van, hogy azon hivatali helyiséget és tisztviselő-lakások céljára hatalmas palotát építsenek.

Selejtes harisnyák megérkeztek

minden színben Strada Rimanóczy-utca 4. szám

Ábrahám Arturnál

A főmérnök kijelentette, hogy a Sztaroveszky-ut kereskedelmi ut lévén, nincs semmi értelme, hogy ott egy keskeny parkot fentartsanak, ezért a maga részéről is indítványozta a park megszüntetésének tervét.

Megnyitották a Népszövetség ülősszakát

Európa figyelema ma Genf felé fordult, ahol a népszövetségi tanács harmincötödik ülősszakát nyitották meg. Hosszabb előkészületek, tanácskozások előzték meg a népszövetségi ülést, mely most a nemzetek legégetőbb problémáinak elintézésével foglalkozik. Az ülést tegnap Briand nyitotta meg és a deputációk előzetes megbeszélései szerint a sokat vitatott Mossul-ügyet az ülésre nem tűzték ki; úgyszintén a görög kisebbségi ügyek tárgyalását is — a japán előadó javaslatára — a decemberi ülősszakra halasztották.

A Népszövetség ülőssének megnyitására és annak előzményeiről ezeket jelentik: Nincsiacs szerb külügyminiszter Veldesből Genfibe érkezett. Mielőtt a népliga ülést megnyitották volna, a kisanant államok külügyminiszterei konferenciát tartottak, amelyen megegyeztek arra a közös álláspontra vonatkozólag, amelyet a kisanant államai Genfben elfoglaljanak.

Párisból jelentik: Mivel előreláthatólag a garancia paktumra vonatkozó tárgyalások szeptember végéig nem fognak befejeződni,

Ujabb bünt követelt el a sikkesztő volt pénzügyigazgatósági tisztviselő

Megirtuk néhány nappal ezelőtt, hogy egy Chirica Raoul nevű pénzügyi tisztviselő adóbeajtás közben egy aranyláncot lopott és a behajtott adót sem fizette be a pénzügyigazgatósághoz.

Chirica Raoul akkor a rendőrség letartóztatta és kihallgatás után átkísérték az ügyészséghez. Miután a vizsgálóbíró is kihallgatta a volt pénzügyi tisztviselőt, akit a lopás nyilvánosságra kerülése után Vasilescu adminisztrátor azonnal elbocsájtott a pénzügyigazgatóság szolgálatából, szabadlábra helyezték. A volt pénzügyi tisztviselő igen jó családból származó intelligens fiatalember, aki Bukarestben jó szituációk közt élt. Úgy látszik, a néhány napi fogás teljesen kiforgatta régi egyéniségéből, mert ahogy a börtönből kikerült, már újra a bűn útjára tévedt.

Tegnap délután az állomáson rajtakapták, a mikor Chifor Nicita szatmármegyei parasztnak a zsebéből kilopta 3000 lejt tartalmazó pénztárcáját. Azonnal letartóztatták és a rendőrségre kísérték, ahol közben két újabb feljelentést adtak be ellene.

A rendőrség bünnögyi osztályán tegnap kihallgatták Chirica Raoul-t, azután átkísérték az ügyészségre, ahonnan valószínűleg csak hosszabb idő múlva fog kiszabadulni.

A tanács elhatározta, hogy a kért terület az államépítészeti hivatalnak átengedi, megbízta a gazdasági tanácsost, hogy főtasson tárgyalásokat az átengedési összeg megállapítására.

a francia kormánynak az a terve, hogy vasolni fogja, hogy a népliga új ülést novemberre hívják egybe, amikor Németországot is felveszik a Népszövetségbe.

A francia delegációnak a genfi üléssel résztvevő tagjai a következők: Painle, Briand, Paul Boncour, Loucheur, De Yvenel, Pams, aki a beteg Maurice Sarr helyettesíti, Montigny, Marcel Plaisant, Igaro, Youhaux és Cassin.

Az angol delegációnak egy nőtagja lesz, de Atholl hercegnő, a népnevelési szort titkára.

Bukarestből jelentik: A kormány tjai tegnap délután 4 órakor Szinájában nisztertanácsot tartottak Vaitoiannu miniszterelnök-helyettes elnöke mellett. A sen Duca külügyminiszter ismertetette a Népszövetség ülősszakán tárgyalás alá kerülő problémákat és a kormány ezekben kérdésekben elfoglalt álláspontját. Ber teatta a kisebbségi panaszokkal szemlősszegyűjtött adatokat is, amelyeket a Népszövetség elé terjeszt.

Egy évi fogházra ítélt a csempészéssel vádolt lelkes

Az érmihályfalvai határállomáson ment résztél Debrecenbe H. A. egeresi reform lelkes, akinek unáal a határállomási tiszselő 48000 lejt talált. A pénzt elvette t jegyzőkönyvet vett fel vele s letartóztá Csempészés miatt indult meg az eljárás ell s a tárgyalást tegnap tartotta meg Mitescu F cigan tanács.

A vádolt elmondta, hogy a pénzt magá vitte, de átadta fiának azzal, hogy a vámgálatnál mutassák fel. A vizsgálónál elieledett a pénzről s később 6 mutatta fel a vámnak, aki aztán elvette tőle.

Magrini királyi ügyész csempészéssel dolt a lelkeset, akinek védelmét Tacia Roman ügyvéd látta el. Az ügyész állító hogy a lelkes irredenta cölakra vitte magá a pénzt, hogy a gyermekét irredenta szellemel nevelje. A védő a vádat nem látta beigazoltn A lelkes kijelentette, hogy három gyermeke beteg felesége várta Debrecenben s neki az volt a célja, hogy idehozza őket. Csempész re nem is gondolt. Kérte a felmentését.

A bíróság egy évi fogházra ítélte a lelkes s a 48.000 lejt elkobozta. A lelkeset azonnal vitték a fogházba. A védő megelébezte az í letet.

* Hamarabb kiűzik a városi nyugasokat. Több városi nyugdíjas azzal a ké réssel fordult Bucico Coriolán polgárm terhez, hogy a nyugdíjukat tekintettel a s lyos anyagi helyzetükre, már a hónap eljén fizessék ki. A polgármester méltányol a kérést és utasította Benedek pénzügyi t nácsost a nyugdíjak azonnal folyósítására

* Elhalasztották a velencei közbirtok ság gyűlését. A tanács tegnapi ülésén Tatu gazdasági tanácsos bejelentette, hog a velencei közbirtokosság tagjainak né sora még nem teljes, éppen ezért utasítá adott a névsor kiegészítésére. Addig, am ez meg nem történik, a közgyűlés megta tását elhalasztották.

ROTH csipkeárnyazás SAS-PASSAGE **Feloszlik, az összes áruha igen olcsón eladainak**

* A Cion-templomban az Istentisztelet péntek este 7 órakor kezdődik.

* Összmunkásság bálja. Holnap, szombat este tartják meg fényes műsorral egybekötve az összmunkásság bálját. A kitűnő műsor egyik legkiemelkedőbb száma az Összmunkás Dalkör és a Gutenberg Dalkör közös kara, amelyet Andrassy Ede, a közismert dalszerző tanított be s ugyancsak ő vezet le. Ugy a Gutenberg, mint az Összmunkás Dalkör még egy-egy külön dal-számot fog leadni. A bálon fog bemutatkozni a nyilvánosságának a munkásság saját zenekara, melynek vezetője a jónévű Bornemissza Károly.

* Adakozás. Az izr. nőegylet leányvázházának adakoztak: Dán Klára Bukarest 1000 lei, Urainé Simon Ida Kissebes 200 lei, N. N., 150 lei, N. N. 200 lei, Weiszlovich Emil néh. Gyula bátyja halála évfordulóján 500 lei, Herz Ferencné Kebeds 500 lei, Grosz Jenőné 100 lei. A Recht néni-alapra Melchner Elekné Mezőtelegről 100 lei. Természetbeni adományokat küldtek: Sugár Sándorné, Lichtmann Miksáné, Rózsa Rudolf, Hitter és Breuer, Lefkovits Lajos, Klor Antal, Lőrincz Mártonné, Altman nővérek, Löblé Lászlóné, Friedmann Hermanné, dr Rácz Odónné és Friedländer Ernőné. Az összes adományokat halásan köszöni az Elnökség.

Jön: Jön:
Zigotó
a legpompásabb, legkacagtatóbb 6 felvonásos burleszkjében.

* Matiné. A nagyváradai nyomdai munkásság kulturhivatást teljesítő Gutenberg Dalköre szeptember hó 13-án, délelőtt fél 11 órakor a Kath. Körben rendezti ingyenes matiné-ját, mely egészen bizonyos, hogy teljes erkölcsi sikert ér el. Teljes elismerés illeti a kulturának eme szerény katonáit, mert e matiné fényes műsorának minden egyes számát anyagi áldozatokkal szervezik meg, amely dicséretükre vállhat nemcsak a derék dalosoknak, hanem bármely kulturtevéletnek is. A jövő vasárnapi matinéjukon megszólal az irodalomnak minden ága: szavaltat, próza ének és minden, ami a kulturával nexusban van és a legelismertebb műkedvelők adják tehetségük legjavát. A rendezőség teljes igyekezetével azon van, hogy a résztvevő közönség a legteljesebb megelégedéssel távozzon e matinérol, amelyre ezúton hívja meg a rendezőség a város közönségét, a daltevételeket és mindazokat, akik egy kellemes délelőttöt óhajtanak maguknak szerezni.

* A Kádár-féle csemegeüzlet átalakítás ideje alatt ideiglenesen a Rimanóczy-utca 4. szám alatt van.

* Orbán Sándor testnevelő iskolájában a téli szezon szeptember hó 7-én megkezdődik. Fölvétetnek: kisgyermekek (fiúk és leányok), középiskolai tanulók, felnőtt leányok, asszonyok és urak. Beiratkozni lehet naponta délelőtt 9—1-ig és délután 4—8-ig Str. Rimanóczy-u. 13.

Zongorák részletfizetésre kaphatók
STERNBERGNEL, Bulev. Regele Ferdinand 14

* Dr Balláné és Fried Böske kalapszalonja Parcul Traian—Széchenyi-tér, értesíti az igen tisztelt hölgyeket, hogy bécsi bevásárló útjukról hazaértek és a legújabb kalapmodellek vannak raktáron.

* Szerb vizum 950 lei a Hegedüs Hírlapirodában.

PERZSASZÖNYEGEK részletfizetésre is kaphatók
STERNBERGNEL-nél Bul. Reg. Ferdinand 14

* Szigoruan csak felnőtteknek. A legszébb szerelmi históriák. Az Evőé könyvbarátok és inyenek számára 500 kézzel számított példányban készült. Az őszi könyvpiacon utólrhetetlen szennzációja. Ára 150 lei. Kapható a Hegedüs Hírlapirodában.

* Autójárat Biharpüspökibe, előjegyzés a Hegedüs Hírlapirodában. Személyenként 100 lei.

* Utazása előtt okvetlen jöjjen be a Hegedüs Hírlapirodába.

•LEGUJABB•

Duca külügyminiszter nyilatkozata

Bukarestből jelentik: Duca külügyminiszter Geníbe való elutazása előtt a Rador Távirati Iroda útján a következő nyilatkozatot tette:

— A Népszövetség jelenlegi ülészakának programja nem tartalmaz Románia részére nagyobb jelentőségű kérdést. Az ülés inkább annak az atmoszférának kialakulását teremti meg, amelyet a konszolidáció érdekében valamennyi nemzet óhajt.

— A minket érdeklő kérdések a Népszövetség tanácsa előtt kerülnek megvitatásra. Meg vagyok győződve, hogy az általam

nyújtandó felvilágosítások nyomán látni fogják, hogy azok a panaszok, amelyek kisebbségi elemek tesznek, nem mindegyik legszigorubb objektivitás szellemében szülnék és valóban alaptalanok. Az őszinte és elhatározott kívánsága lényegesen etnikai kisebbségekkel szemben a legkevesebb politika folytatása.

Bukaresti jelentés szerint, hivatott Duca külügyminiszter fenti nyilatkozatát úgy tekintik, hogy Geníben a román legáció magatartása konciliáns és lesz.

Nagy Károly református püspök pásztorlevelével az iskolaügyben

Kolozsvárról jelentik: Nagy Károly református püspök pásztorlevelét adott ki az iskolaügyben.

— Az iskolaügy — írja a pásztorlevél — ma már a reformátusok közös ügye. Kötelességem lesz minden református hitközségnek, hogy iskolát állítson fel. Minden református szülő csak a saját felekezetének iskolájába járassa a gyermekét. Minden református ember becsületbeli kötelessége, hogy az iskolát jól felszerelve már is alapítsák meg úgy, ahogy az egyház igazgatótanácsa az iskola megnyitására engedélyt kapott, azonnal megkezdhesék a tanítást.

— Most, amikor a Népszövetség a leg-

főbb fórumon dönt az erdélyi kisebbségek panaszai fölött, — írja a pásztorlevelében sorokban a püspök, — felszólít a papokat, imádkozzanak, hogy a döntés ságos és kedvező legyen a romániai kisebbségre.

Kolozsvárról jelentik: Az itteni sági leányiskolák rendeletet kaptak a közoktatásügyi minisztériumtól, szerint a legszigorubb tilos, hogy iskolákban férfiak az igazgatói sem lehetnek.

A rendelet nagy feltűnést keltett széleszeti az iskolák sorsát is, mert nincs Erdélyben női tanerő, amenny körülmények között szükséges volt.

Meghiusult a francia-spanyol offenzíva

Londonból jelentik: A nagy apparátussal bejelentett spanyol-francia marokkói offenzíva megheiusult. Szeptember elsején negyven ezer főnyi spanyol csapat francia-spanyol hadihajók védelme alatt megkísérelte az Alhucenas-öbölben a partraszállást.

* Hadiözvegyek és hadirokkantak ügyében. Ertesitem az itt névszerint felsorolt hadiözvegyeket és hadirokkantakat, hogy a C. F. R. vasuti vonalaira jogosító 75%-os arcképes igazolványaik a National I. O. V. hivatalhoz megérkeztek. Az átvétel végett vármegycház földszint 21. sz. szoba jelentkezhetnek. A hadiözvegyek a Titlu de pensiuinét, a régi arcképes igazolványt és carnetont 5 lei, — a hadirokkantak a „Bilet de reforma” Titlu de ajutor, vagy a Titlu de Pensiuinét, régi arcképes igazolványt és minden egyes carnetért 5 lei vitygenek magukkal. Aczél Szeréná és István, Bányaai Györgyné, Bodor Károlyné, Borsos Ilona, Deák Elekne, Dzur Istvánné és Etelka, Egresi Miklósné és Mária, Erbsztén László, Erdeiné Dankó Jolán, Felföldi Lajosné, Frank Józsefné, Farkas Lajosné (Jókai-u.), Fenesi Ferencné és gyermekei, Guttman Andre, Kalos Marioara, Galos István és Gizella, Köszegi Józsefné és József, Katz Mártonné, Kövágó Lajosné és Lajos, Kovácsné, Schmied Gizella, Kreznerich Ferencné és gyermekei, Madar Sándorné, Moskovits Dezsóné és gyermekei, Nagy Istvánné és gyermekei, Pécsi Lajosné és Lajos, Propper Józsefné és Margit, Rákai Cecilia, Róth Szeréná és Mária, Rosenberg Béréné és gyermekei, Sárközi Mózesné és Erzsébet, Salamon Miklósné, Stettner Ferencné és Mária, Schloss Salomonné és Terézia, Schwartz Antónia, Szentmiklósi Zsófia és Irén, Szilágyiné Híri Róza és gyermekei, Szodorai Tamásné és gyermekei, Tipanucz Imréné és Imre, Vargáné Oláh Lidia és gyermekei, Wiesel Salomonné és Szeréná, Valki Mihályné, Weisz Hani, Weisz Salomonné. Továbbá: Weisz Adolf, Wallisch Lajos, Togyerós János, Szirmai Lajos, Szmet Henrik, Stern Márton, Sonnenwirth József, Sonnenchein Sándor, Réder Armin, Róth Simon, Palotai Antal, Páter Mihály, Petrovácz István, Nyisztor Demeter, Magyar János, Maklári Gyula, Maar Károly, Lefkovits Herman, Ehrenfeld Albert, Kohn Jakab, Kovács István, Haldek Jenő, Hochauzer Ferenc, Gyulai László, Gaj Demeter, Gluck Lajos, Fekete László, Fóris Arpád, Fodor Sándor, Fazekas Mihály,

A rifiek kétségbeesetten védekeztek a csapatszallító gőzöst elsüllyesztettek több mint ezer katona volt. A part kikérlet roppant áldozatokkal került a loknak. Több ezer spanyol holtan, besülten maradt a harc téren.

Dears Atanázium, Dull József, Kosztel Csiga Sándor és Berkovics Izrael. Prin sului Birol Pensilor.

* Férisszabók figyelmébe. Meg a legujabb férfi divatlapok a legelapirodába.

•TÖZSDE•

Zürich, szeptember 3. (Nyitás 12318, Páris 2425, Newyork 51725, Pr London 2510, Bukarest 260, Budapest Bécs 7285.

Bukarest, szeptember 3. (Zárlat: Páris 965, London 997, Newyork 51725, Zürich 3960, Wien 2890, Prága 3144, Font 975, francia frank 950, sváj 38.5, lira 796, dinár 350, dollár 203.5, os magyar 28, szokol 596.

Zürich, szeptember 3. (Zárlat: 123 egyenlőad, Amszterdam 208 három Newyork 517 háromnegyed, London 2218, Páris 2425, Milánó 2060, Prága 1530, 7270, Belgrád 925, Bukarest 260, V Bécs 0007285.

Budapest, szeptember 3. A értékpapírtőzsde csütörtöki záratai: Hitel 35, Kereskedelmi 965, Borsodmisk Borsodi szén 48, Fegyver 670, Cukor 144, Kőszén 2985, Ganz Dan. 2525, Osztrák Hitel 124, Pesti Hazai 2100, 1110, Urikányi 1045, Ganz. Vil 1310, Na Budapest, szeptember 3. A legterménytozsde záratai: Buza 375.5, rozsa karmányárpa 270, zab 242, tengeri 267, k

A külföldi vasuti jegyeket mind szigoruan a napi kurzuson árusítja a közti Hálókocsitársaság nagyvárad (Hegedüs Hírlapiroda).

MOZI

— la utoljára látható a Dorian-film-
trázan Glória Swanson legpazarabb
filmje, a „Amerikai lányok”. A 6 nagy fel-
sorolt álló film egy amerikai multi-mili-
árd lányának modern és rafinált életét
mutatja. Két leány áll a mese központjá-
ra: a rádió, repülőgép, bubi-frizura és
a fényűző életében élnek a fittet hányanak az
összeleltetésnek. Apjuk kitagadja őket,
és fényűző gazdaságból egyszerre
szomorba jutnak, megismerik az élet
valóságát is és visszatérnek szüleik-
hez. Glória Swanson ebben a
filmjében pompás alakítást nyújt, egy pillá-
sra veszi észre a néző, hogy csak ját-
ék. Előadások 6 és 9 órákor kezdődnek.
„Egy szent bűne”.

„Dicsőség útja”. Régen volt az At-
lantiai Apolló-mozgók műsorán oly ha-
rsádszínház dráma, mint a „Dicsőség
útja”. A színész életétörténetét rajzolja
ez a szerző, az életből kiragadott realiz-
musokkal, markáns vonásokkal cse-
szeltes út, amelyet egy színész-
nek kell járnia, amíg dicsőségének
útjára jut. Lil Dago-er játsza az
életének teljesen megfelelő szerepet,
a szereplőkkel, amely őt a kiváló
színpad sorába emelte. Mellette Mie-
rő játsszik egy nagy szerepet, gar-
dazsági igen sok sikereit. Az Atlanti-
ci mozgó negyed 10 órási előadásán Per-
rari táncol. Klasszikus táncokat lejt,
és a közönséget a 'őznap, modern
táncokból egy olyan világba, hol a
közönség művészet. Igen kelles közön-
selegmelegebb tapsokkal honorálta
művészetét. — Ez a műsor ma megy

SPORT

— Törökös. A Nagyvárad Muni-
cipális Egyesület azzal a kérelem fordult az
előzeteshez, hogy engedje meg a mun-
cipális felépítésének javára egy Oradea-
sági Törökös mérkőzés megrendezé-
sét. Ezen cél érdekében a szövetségi
bizottság illetékeket. A mérkőzést folyó hó
10-én délután egy negyed 6 órákor ren-
delt a Rhédey-teremben a következő csap-
tatásban: Vasas válogatott: Szentmik-
lósi I., Markovits, Körösi, Kubicsk,
Csiri, Seress II., Micsinai, Rónai, Hauser,
Csomag, Szilágyi, Keller, Zsiga, Ples,
Sternberg, Groh, Székely, Barta,
III. A mérkőzés ugyiszlán válogatott
bíró, mindamellett minimális belépti dí-
j, és tekintettel arra, hogy ünnepre
nagyon valószínűség szerint nagy közön-
sz.

T. C. — M. T. K. 7:1 (3:0) Vasárnap a
szervezett ETC a Margittai Torna Club-
között, melyen 7:1 arányú győzelmet
arolt. Jól bíraskodott Berkovits. Formában
Bert-Löcse Zsinyi, Puskás, Wesszer. Jók
az MTK-ban Kapeller I., Rubinstein,
Csak sajnos, hogy a közönség rideg
viselkedéssel méltányolja saját sportklubjának
életét, holott ellenkezőleg kellene cseleked-
nünk, hogy az új vezetőség nagyobb
szívet, mint eddig.

UCHARD
KAKAO
LULMULHATATLAN

A betörők klubja

Írta HENRY A. HERRING

I. kötet.

„Micsoda ház!” gondolta Travers. „Hogy
örülne Strathpeffer, ha egyszerre betoppannék.
Nem értem, hogy Mary elutasítása dacára még
mindig odatolja a képét. Mindenesetre meg kell
várnom, míg egynehányan eltávoznak. Hétfőig
bizonyára elmennek s én hétfőn este munkához
láthatok. És most nézzük a menetrendet.”

Hétfőn este Dauby Travers másodosztályú
jegyet váltott, hogy esetleges, ismerősökkel
való találkozásokat kikerüljön. Merő kíváncsi-
ságból olyan szakaszba szállt be, amelyben már
két ember, két nagyon különös ember ült. Bár
az idő minden inkább volt, mint hideg, nehéz
téli ruhákba voltak burkolva, nyakuk körül
vastag gyapottkendő tekerve s arcuk széles ka-
rimájú selyemkalap árnyékától fedve, amilyen
kalapokat a krími háború idején hordtak. A
faj azonban, a race, félreismerhetetlen volt, —
legalább is Traversnek az. Hinduk voltak, —
a magasabbik valószínűleg tekintélyesebb szemé-
lyiség, a másik, rövidere sikerült emberke, egy
babún lehetett.

Travers utazása célját is elfelejtette, annyi
érdeklődéssel figyelte az idegeneket. Kényelme-
sen elhelyezkedve egy sarokban elhatározta,
hogy vagy beszélgetésbe fog velük elegyedni,
vagy megfigyeli a különös fickókat.

Belépések erősen végignézték, de aztán
nem méltatták több figyelemre. Amint a vonat
megindult, hangosabban beszélgettek, az olyan
emberek feszelen biztonságával, akik tudják,
hogy úgy sem értik meg őket. Travers könnye-
den követhette beszélgetésüket, mert tíz évig
volt Madrasban és Indiában a vezérkarhoz be-
osztva.

— Végül — mondta a magas ember, amint
a vonat kifelutott a pályaudvarról.

— Végül — ismételte a másik. — Nagy
vállalkozásunk vége felé sietünk.

— Mondd inkább, hogy kezdete felé. Eddig
még csak könnyű volt, ámbar ezen barbárok
közé kellett elegyednem. Ezen tisztátalan disz-
nők közel! Most azonban ismeretlen országba
kerülünk.

— Mindazonáltal alázattal bátorodom a
sietség szükségességére felhívnom figyelmet,
kegyes uram. Holnapig háromszorosan boldog
ember leszel s én virágkoszorút fonok neked
homlokod köré. Hatalmas Isten! — kiáltott fel
hirtelen, amint vonatunk áthaladó üttel beszár-
gult egy alagútba, — ez az alvilág előcsar-
nokai!

A nagy, komor férfiú megborzosgott és
hallgatott. Mikor a vonat megint kifelutott az
alagútból, a babun utánözta a lokomotív fütty-
tyét.

A nagy ember szomorúan mosolygott.

— Ramma Sal, — mondta, — irigyllek té-
ged vidám természetedért. Szerencsés pillanat
volt számomra, mikor téged Bombayban megla-
laltalak. Nagy szolgálatokat tettél nekem az
úton s megszépítettél számomra a hosszú uta-
zást.

— Nagyon kegyesen méltóztatol velem
bánni, nagyur, — mondta a babun. — Elpusztí-
thatatlan jövedvem már sok tisztelőreméltó ur-
nak szerzett vidor perceket s angol hölgyek
csodálatát is sokszor kivívta. — Örökre nézett.

— Most is vidám az én szívem, mert félóra mul-
va elérünk régen sóvárgott célunkat.

— Oly hamar? Mutasd meg egyszer a ter-
vet, hogy emlékezetemet erősítem.

A babun egy darab papírt kotorászott elő,
melyre mindketten ráhajoltak.

— Itt van az állomás, ahol kiszállunk. Ez
a vörös vonal az országút, melyet követnünk
kell, míg csak el nem érjük a kaszáló nagy réz-
kapuját. Kissé távolabb van a kis fal, amin át
kell máshozunk. Innen a parkot és a tavat meg-
kerüljük. Ez a kék folt jelenti a vizet. Most a
diszterben vagyunk. Itt van a kastély hátulsó
szárnya. Itt a jobbszárny. Az ötödik ablak a má-
sodik sorban. Ez a jele.

— Tovább, — mondta a hindu komoran.

— Itt, nagyur, ledobod kalapod és ruháza-
datod s átadod nekem a lugasba megőrzés vé-
gett. Itt a lugas, vérvörössel berajzolva. Aztán
felkuszol az ablakba. Egy alárendelt, de ter-
vünknek megnyert szolgáló úgy rendezte, hogy az
ne legyen bezárva, csak betámasztva. Ha benn
vagy a szobában, akkor annyi, mintha már meg
is történt volna. Az ékszer rejtékhelyét ismered.
Travers összerendezte.

— Az ékszer rejtékhelyét!

(Folyt. köv.)

A Hegedűs Hirlapiroda
Kölcsönkönyvtáraa közelkező jó könyveket ajánlja
előfizetőinek:

Terey Sándor: Visszatérés 2779
Finom kézzel szőtt és szo-
katlan írói készséggel meg-
írt regény.

Bartók József: Szivárvány 2640
A háború után feltűnt ma-
gyar írók között első he-
lyen áll. Nemes stílus,
tiszt magyar ízű, bölcs hu-
morról átlengett novellái
valóságos mesterművek.

Drasche: Dorilas 2619

Kiss József: Utolsó versek 2641
Egy dalos élet utolsó dalait
gyűjtötte össze az agg köl-
tő ebben a könyvében, bu-
ja pompájú virágos kertje-
nek utolsó öszi virágait
tépdeste csomókra, mintegy
bokrétának saját koporsó-
jára.

Henri Allorge: Nagy katak-
lizma 2430

Ez a regény a századik
század társadalmi beren-
dezkedésének humoros be-
állítását mellett az arra az
időre várható világgörze-
mlést rajzolja meg, érdek-
feszítő, lebilincselő regény
keretében.

L. Hemon: Maria Chapdeine 2860

A világ egy ismeretlen zu-
gát a kanadai francia tele-
peselek bensőséges egyszerű
életét írja le gyönyörű szí-
nnyel.

Louis Couperus: Psyche 2455

Különös a tárgya, szokatlan
a mythikus varázs, mely
mesebeli léggörrel veszi
körül az egész regényt.

Szederkényi Anna: Lázadó
szív 2274

A legnépszerűbb magyar író nő
regénye a szerelemről.

Forró Pál: Egy dikkor törté-
nete 559

Az önmagunk iránt való heves ér-
deklődés tüzel bennünket tovább,
ha belekezdünk, mert őszinte ra-
jongó szeretettel teljes írás az
emberről.

Hankland Andreas: Végzet
fonala 2625

Regény a napi imádság és a vér-
bosszu szenvedélyes világából.

Tolsztoj Leó: Föltámadás 870

Tolsztoj kereszténységét, feleba-
ráti szeretetét, az erkölcsi új után
való állandó törekvést a legké-
letesebben a Föltámadás című re-
gényéből ismerhetjük meg.

Höcker: Az utolsó kaland 1966

E pompás meneti regény a szere-
lem örök témájának merész és
megkapó új változata.

Allorge: A tőzsde ura 2344

A regény a gondolatolvasás fan-
tasztikus adománnyával megáldott
bankár kalandjait veszi tárgyl.

Knut Hamsun: Halk hurokat
penget a vándor 2055

Egy utavészett asszonylélek tra-
gédiája.

Victor Marguerite: Lerbier
kisasszony legényelete 698

A regény hősnője egy fiatal lány,
aki bűnbe esik, de a bűnös életben
nem jól érzi magát. Sok csalódás
és szenvedés után visszatér a ren-
des életbe, megtalálja a békessé-
get s a szívét, melyet hiába kere-
sett másutt.

Jack London: A nap fia 913

A nap fia a tropikus nap hevétől
feketére sült hajóskapitány, aki az
ausztráliai szigettengeren ide-oda
csatangol kis hajójával.

